

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BS/356/131/90

ZAINTERESOWANIE WYBORAMI PREZYDENCKIMI

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1990 r.

Nadchodzące wybory prezydenckie skupiają społeczne zainteresowanie - na miesiąc przed ich terminem¹ absorbowały uwagę ponad połowy ankietowanych, co trzeci twierdził, że nie bardzo go interesują, a jedynie co dziesiąty nie był nimi w ogóle zainteresowany.

		CBOS
<i>Czy wyborami prezydenckimi osobiście jest Pan(i) zainteresowany(a), nie bardzo, czy też wcale one Pana(ią) nie interesują?</i>		
<i>Zainteresowany</i>		52,7%
<i>Nie bardzo</i>		36,0%
<i>Wcale nie interesują</i>		11,2%

Ponad 61% badanych twierdziło, że zna dokładną datę wyborów, w tym prawie 90% podało prawidłową. Przebieg kampanii wyborczej wzbudza wśród ankietowanych większe (43,9%) bądź takie same (40,8%) zainteresowanie jak propaganda ubiegłorocznych wyborów do Sejmu i Senatu. Pozostali deklarowali, że jest ono mniejsze.

Jedynie około 10% ankietowanych było już przekonywanych przez innych, na kogo powinni głosować w wyborach prezydenckich, w tym blisko 48%, że na L.Wałęsę, a 37,5% - że na T.Mazowieckiego.

Spośród kandydatów ubiegających się o prezydenturę powszechnie znane są nazwiska T.Mazowieckiego i L.Wałęsy, z pozostałych najczęściej wskazywano L.Moczulskiego i R.Bartoszcze. Około 42% ankietowanych wymieniało tylko tych dwóch pierwszych.

		CBOS
<i>Gdyby miał(a) Pan(i) podać osobie mało zorientowanej w polityce nazwiska ubiegających się o godność prezydenta, to kogo by Pan(i) wymienił(a)? Proszę podać wszystkie znane Panu(i) nazwiska osób, które zgłosiły chęć kandydowania na prezydenta.</i>		
<i>T.Mazowiecki</i>		93,2%
<i>L.Wałęsa</i>		93,2%
<i>L.Moczulski</i>		29,6%
<i>R.Bartoszcze</i>		23,5%
<i>W.Cimoszewicz</i>		12,3%
<i>Pozostali zgłoszeni kandydaci - 31,3% (w tym 66,5% wymieniło nazwisko jednego kandydata, 26,6% dwóch, 4,5% trzech).</i>		

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (9)" zrealizowany w dniach 17-23 października 1990 r. na 1477-osobowej reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców kraju.

Najczęściej za osobę odpowiednią na stanowisko prezydenta uznawano T.Mazowieckiego (68,3%) i L.Wałęsę (51,8%). W dalszej kolejności plasują się R.Bartoszcze, L.Moczulski, W.Siła-Nowicki, W.Cimoszewicz.

w procentach

CBOS				
<i>Chcielibyśmy poznać Pana(i) opinię o ewentualnych kandydatach na urząd Prezydenta. Czy byłby odpowiednią osobą na to stanowisko?</i>				
	<i>Tak</i>	<i>Nie</i>	<i>Nie znam</i>	<i>Trudno powiedzieć</i>
<i>T.Mazowiecki</i>	68,3	24,0	0,1	7,4
<i>L.Wałęsa</i>	51,8	38,4	0,4	9,1
<i>R.Bartoszcze</i>	11,0	43,8	28,6	16,5
<i>L.Moczulski</i>	10,8	52,1	23,1	13,7
<i>W.Siła-Nowicki</i>	10,4	43,1	31,2	15,2
<i>W.Cimoszewicz</i>	5,4	36,2	46,9	11,3

Wyniki sondażu wskazują, że następuje krystalizacja preferencji wyborczych. O ile w pierwszych tygodniach października² zdecydowanych na kogo głosować było 30% ankietowanych, to obecnie jest ich już ponad 46%. Nadal jednak co trzeci waha się na kogo oddać swój głos.

CBOS		
<i>Czy Pan(i) osobiście jest już zdecydowany(a) na kogo odda swój głos w wyborach prezydenckich, czy też jeszcze się Pan(i) zastanawia?</i>		
	<u>11-16.X</u>	<u>17-23.X</u>
<i>Jestem całkiem zdecydowany(a)</i>	30,1%	46,4%
<i>Jestem prawie zdecydowany(a)</i>	16,9%	16,7%
<i>Jeszcze się zastanawiam</i>	48,4%	35,3%

Potwierdzają się odnotowane poprzednio rozbieżności w sposobie postzegania dwóch głównych kandydatów. Zdaniem badanych, L.Wałęsa to postać życia politycznego kraju, która bardziej niż T.Mazowiecki podoba się Polakom (46% wobec 23,3%) i to on właśnie wygra wybory (40,8%; T.Mazowiecki 27,8% wskazań).

² Zob. "Opinia publiczna o wyborach prezydenckich", komunikat CBOS, październik 1990 r.

CBOS

Tego oczywiście jeszcze nikt nie może wiedzieć, ale kto, według Pana(i), wygra wybory i zostanie prezydentem Polski?

	<u>11-16.X</u>	<u>17-23.X</u>
<i>Tadeusz Mazowiecki</i>	20,7%	27,8%
<i>Lech Wałęsa</i>	41,1%	40,8%
<i>Ktoś inny</i>	5,9%	2,6%
<i>Trudno powiedzieć</i>	32,0%	28,6%

Jednak lepszym prezydentem byłby, w opinii badanych, T.Mazowiecki (46,8% wobec 30,3% wskazań na L.Wałęsę). Gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę, na obecnego premiera głosowałoby blisko 41,6% ankietowanych, na przywódcę "Solidarności" zaś 33%.

W ciągu niespełna dwóch tygodni wzrosła o 7% grupa przewidujących zwycięstwo T.Mazowieckiego, o 6% zaś deklarujących oddanie swego głosu na L.Wałęsę. Znikomy odsetek (2,6) wierzy obecnie w wygraną innego kandydata, a 8,5% odda głos na kogoś innego niż L.Wałęsa lub T.Mazowiecki.

Tak więc obaj główni kandydaci zyskują na swoich szansach objęcia fotela prezydenckiego:

* nadal przeważa pogląd, że wygra L.Wałęsa, ale coraz częściej wierzy się w zwycięstwo T.Mazowieckiego

* więcej ankietowanych odda swój głos na T.Mazowieckiego, ale częściej deklaruje się też chęć poparcia L.Wałęsy.

Znaczący wpływ na preferencje wyborcze mają cechy społeczno-demograficzne elektoratu³, a przede wszystkim wykształcenie i rodzaj wykonywanej pracy.

Elektorat przywódcy "Solidarności" to przede wszystkim osoby z niższym wykształceniem, rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani oraz osoby starsze, powyżej 60 roku życia.

T.Mazowiecki może bardziej liczyć na głosy osób z wyższym wykształceniem, inteligencji, mieszkańców miast, ludzi, którzy nie ukończyli 30 lat.

³ Tabele aneksu zawierają dane z uwzględnieniem różnicowań społeczno-demograficznych, postaw i opinii badanych.

Charakterystyka badanych	Czy jest Pan(i) osobiście już zdecydowany(a) na kogo oddać swój głos?		
	całkiem zdecydowany	prawie zdecydowany	jeszcze się zastanawiam
Ogółem	46,6	16,8	35,4
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	50,1	17,0	32,4
Kobiety	43,1	16,4	38,7
<u>Wiek</u>			
Do 24	40,9	17,2	40,9
25-29	45,1	17,7	37,2
30-39	44,1	19,0	36,6
40-49	47,4	17,5	33,1
50-59	51,2	16,4	32,0
60-70 lat	49,1	12,8	35,9
<u>Stan cywilny</u>			
Żonaty/zamężna	47,3	17,0	34,8
Wolny	44,0	15,6	37,8
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	42,4	16,9	39,8
Miasto	49,3	16,6	32,8
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20	49,4	17,6	31,8
21-100	44,4	20,3	34,2
101-500	51,7	16,4	30,6
501 tys. i więcej mieszkańców	53,9	9,6	34,3
<u>Aktywność zawodowa</u>			
Czynni zawodowo	46,8	17,7	34,6
Uczniowie i studenci	50,0	26,9	23,1
Renciści i emeryci	49,6	12,9	35,4
Gospodynie domowe	43,7	14,6	41,7
Bezrobotni i pozostali	39,0	22,0	38,2
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	43,4	15,3	39,4
Zasadnicze zawodowe	43,7	16,5	38,9
Średnie	50,6	17,0	32,0
Wyższe	52,2	22,6	23,5
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	59,8	15,7	24,5
Pozostali umysłowi	50,5	16,4	31,8
Pracownicy handlu i usług	36,9	17,9	44,0
Robotnicy wykwalifikowani	50,2	16,6	32,3
Robotnicy niewykwalifikowani	45,6	11,2	40,6
Robotnicy rolni	49,1	14,5	34,5
Rolnicy indywidualni	38,1	18,5	41,9
Rzemieślnicy	43,5	21,7	34,8
Inni	40,8	19,7	39,5
<u>Stosunek do religii</u>			
Wierzący i praktykujący regularnie	48,4	17,0	33,4
Pozostali wierzący	43,5	17,5	38,6
Niewierzący	55,9	0,0	35,3
<u>Dochody osobiste</u>			
Do 450	45,8	12,1	39,6
451-700	48,0	12,9	38,4
701-950	40,6	18,8	39,6
951-1200	44,0	23,7	30,5
1201-1450	49,2	14,5	35,5
1451-1950	53,7	19,5	26,8
Powyżej 1950 tys. zł	54,1	16,2	29,7
<u>Zainteresowanie polityką</u>			
Bardzo duże i duże	66,2	13,3	19,1
Średnie	50,9	18,6	30,0
Niewielkie	40,0	14,9	44,2
Brak zainteresowania	25,1	17,7	53,7
<u>Poczucie kompetencji w polityce</u>			
Kompetentni	61,1	13,1	24,6
Częściowo kompetentni	49,2	18,2	32,1
Niekompetentni	36,4	15,7	45,5
<u>Poglądy polityczne</u>			
Lewicowe	55,2	12,4	32,4
Centrolewicowe	40,1	28,1	31,7
Centrowe	46,0	17,8	36,2
Centroprawicowe	50,2	18,7	31,1
Prawicowe	66,9	9,5	23,7
<u>Zainteresowanie wyborami</u>			
Zainteresowany	62,1	15,8	22,1
Mało zainteresowany	33,8	20,8	45,4
Nie zainteresowany	17,6	9,8	72,5
<u>Zainteresowanie w porównaniu z wyborami parlamentarnymi</u>			
Większe	64,5	14,7	20,8
Takie samo	38,7	20,8	40,5
Mniejsze	17,2	13,7	69,1
<u>Zachowania wyborcze</u>			
Będę głosował	64,1	16,1	19,8
Jeszcze nie wiem	10,8	21,5	67,7
Nie wezmę udziału	14,3	2,6	83,1
<u>Kto zwycięży w wyborach</u>			
Mazowiecki	62,1	19,6	18,3
Wielka	54,6	16,7	28,7
Ktoś inny	28,2	17,9	53,8
Nie wiem	23,0	14,8	62,2
<u>Preferencje wyborcze</u>			
Mazowiecki	56,9	19,1	24,0
Wielka	57,2	20,7	22,1
Ktoś inny	30,6	12,9	56,5
Nie wezmę udziału	8,9	5,1	86,0

Charakterystyka badanych	Który z polityków, Pana(i) zdaniem, zwycięży w wyborach?			
	T. Mazowiecki	L. Wałęsa	ktos inny	trudno powiedzieć
Ogółem	27,8	40,8	2,6	28,7
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	28,6	44,8	2,7	23,9
Kobiety	26,9	36,7	2,6	33,7
<u>Wiek</u>				
Do 24	29,0	40,9	3,2	26,9
25-29	23,9	42,5	1,8	31,9
30-39	29,1	42,4	3,0	25,6
40-49	27,6	41,2	3,7	27,6
50-59	32,3	42,2	1,2	24,3
60-70 lat	23,4	37,9	3,0	35,7
<u>Stan cywilny</u>				
Żonaty/zamężna	27,5	41,5	2,8	28,2
Wolny	29,1	37,8	2,2	30,9
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	22,6	40,9	3,1	33,4
Miasto	31,4	40,5	2,4	25,8
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20	32,4	38,1	1,1	28,4
21-100	31,5	39,7	3,1	25,8
101-500	33,6	40,0	1,7	24,7
501 tys. i więcej mieszkańców	27,4	44,7	3,4	24,6
<u>Aktywność zawodowa</u>				
Czynni zawodowo	29,6	41,9	2,8	25,7
Uczniowie i studenci	38,5	53,8	0,0	7,7
Rezerwiści i emeryci	26,0	38,0	2,6	33,3
Gospodynie domowe	20,4	35,9	1,0	42,7
Bezrobotni i pozostali	26,8	43,9	4,1	25,2
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	23,6	40,7	1,9	33,8
Zasadnicze zawodowe	28,8	36,4	3,5	31,3
Średnie	30,8	43,4	3,4	22,5
Wyższe	30,4	42,6	0,9	26,1
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	42,2	36,3	3,9	17,6
Pozostali umysłowi	31,8	41,8	3,5	22,9
Pracownicy handlu i usług	29,3	31,0	1,2	38,1
Robotnicy wykwalifikowani	29,5	43,1	3,0	24,4
Robotnicy niewykwalifikowani	25,5	38,5	1,2	34,0
Robotnicy rolni	38,2	29,1	1,8	30,9
Rolnicy indywidualni	14,4	45,5	2,3	37,9
Rzemieślnicy	29,0	47,8	1,4	21,7
Inni	26,9	37,2	2,6	33,3
<u>Stosunek do religii</u>				
Wierzący i praktykujący regularnie	26,2	43,2	2,7	27,9
Pozostali wierzący	29,2	38,4	2,8	29,0
Niewierzący	41,2	23,5	0,0	35,3
<u>Dochody osobiste</u>				
Do 450	20,4	47,9	2,1	29,6
451-700	25,1	37,6	1,2	35,1
701-950	31,8	32,2	2,1	33,9
951-1200	27,0	44,9	4,1	24,0
1201-1450	30,6	39,5	5,6	24,2
1451-1950	37,4	39,8	2,4	20,3
Powyżej 1950 tys. zł	31,1	52,7	2,7	13,5
<u>Zaintersowanie polityką</u>				
Bardzo duże i duże	36,0	44,9	2,2	16,9
Średnie	30,6	43,9	2,8	22,6
Niewielkie	22,5	40,1	2,7	34,7
Brak zainteresowania	19,6	28,9	2,6	48,9
<u>Poczucie kompetencji w polityce</u>				
Kompetentni	33,1	50,9	1,7	14,3
Częściowo kompetentni	29,8	42,1	3,4	24,7
Niekompetentni	22,5	35,0	1,7	40,8
<u>Poglądy polityczne</u>				
Lewicowe	34,0	33,0	4,7	28,3
Centrolewicowe	26,9	40,1	3,6	29,3
Centrowe	29,0	40,8	2,3	27,9
Centroprawicowe	29,1	46,3	1,3	23,3
Prawicowe	31,4	47,3	2,4	18,9
<u>Zainteresowanie wyborami</u>				
Zainteresowany	32,1	44,5	2,8	20,6
Mało zainteresowany	24,9	40,4	2,3	32,5
Nie zainteresowany	17,5	25,3	3,0	54,2
<u>Zainteresowanie w porównaniu z wyborami parlamentarnymi</u>				
Większe	31,3	46,8	3,1	18,8
Takie samo	27,4	37,4	1,8	33,4
Mniejsze	19,4	33,6	3,8	43,1
<u>Stopień zdecydowania na kogo głosować</u>				
Całkowicie zdecydowany	37,1	47,7	1,6	13,6
Prawie zdecydowany	32,4	40,5	2,8	24,3
Niezdeterminowany	14,4	33,1	4,0	48,5
<u>Zachowania wyborcze</u>				
Będzie głosował	31,9	45,9	2,2	20,0
Jeszcze nie wiem	20,4	32,7	2,6	44,2
Nie wezmę udziału	14,9	24,5	4,3	56,4
<u>Preferencje wyborcze</u>				
Mazowiecki	59,8	17,4	0,5	22,3
Wałęsa	1,2	82,1	0,7	16,4
Ktoś inny	12,0	25,6	24,0	38,4
Nie wezmę udziału	10,4	27,2	2,9	59,5

Tabela 3

Charakterystyka badanych	Deklaracje głosowania w wyborach prezydenckich (w najbliższą niedzielę):			
	T.Mazowiecki	L.Wałęsa	ktos inny	nie wezmę udziału
Ogółem	41,8	33,2	8,5	11,8
<u>Płeć</u>				
Mężczyźni	42,3	35,5	9,8	8,3
Kobiety	41,2	30,8	7,2	15,4
<u>Wiek</u>				
Do 24	45,2	24,7	9,7	14,1
25-29	43,4	30,1	6,2	15,7
30-39	42,4	32,1	9,5	11,5
40-49	40,7	34,3	11,0	12,0
50-59	48,8	30,8	6,8	10,4
60-70 lat	36,8	38,5	6,8	11,1
<u>Stan cywilny</u>				
Zonaty/zamężna	41,5	33,8	8,8	10,9
Wolny	43,2	30,6	7,6	15,8
<u>Miejsce zamieszkania</u>				
Wieś	35,4	38,5	9,2	10,6
Miasto	46,1	29,6	8,2	12,6
<u>Wielkość miasta</u>				
Do 20 tys.	44,6	32,6	9,1	8,6
21-100	47,5	27,1	8,5	13,6
101-500	50,2	27,2	6,8	12,8
501 tys. i więcej mieszkańców	39,9	33,7	8,4	14,6
<u>Aktywność zawodowa</u>				
Czynni zawodowo	44,2	31,0	9,3	11,1
Uczniowie i studenci	50,0	30,8	7,7	11,5
Renciści i emeryci	38,7	35,3	7,6	12,6
Gospodynie domowe	33,0	42,7	9,7	11,7
Bezrobotni i pozostali	41,8	32,8	5,7	13,9
<u>Wykształcenie</u>				
Podstawowe	33,5	40,1	7,7	13,2
Zasadnicze zawodowe	40,2	33,2	7,0	14,6
Średnie	46,0	29,8	10,1	10,7
Wyższe	65,2	16,5	9,6	7,0
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>				
Inteligencja, kadra kierownicza	64,7	22,5	5,9	3,9
Pozostali umysłowi	49,7	24,8	10,0	10,6
Pracownicy handlu i usług	41,7	31,0	6,0	10,7
Robotnicy wykwalifikowani	42,3	32,0	9,4	12,7
Robotnicy niewykwalifikowani	34,2	37,3	5,0	17,4
Robotnicy rolni	54,5	25,5	7,3	9,1
Rolnicy indywidualni	23,3	47,7	11,5	10,7
Rzemieślnicy	49,3	31,9	4,3	11,6
Inni	41,0	38,5	3,8	12,8
<u>Stosunek do religii</u>				
Wierzący i praktykujący regularnie	39,4	37,7	7,5	9,7
Pozostali wierzący	44,3	28,3	9,2	14,5
Niewierzący	55,9	2,9	20,6	20,6
<u>Dochody osobiste</u>				
Do 450 tys.	29,5	40,9	5,5	17,7
451-700	38,0	36,8	7,5	12,3
701-950	46,4	29,4	9,0	10,0
951-1200	41,0	33,8	9,8	10,9
1201-1450	45,2	27,4	13,7	9,7
1451-1950	58,5	23,6	8,1	6,1
Powyżej 1950 tys.zł	45,9	31,1	8,1	13,5
<u>Zainteresowanie polityką</u>				
Bardzo duże i duże	50,9	32,6	9,8	5,4
Średnie	44,1	35,5	9,9	7,4
Niewielkie	39,8	33,8	6,6	14,1
Brak zainteresowania	29,6	27,0	6,0	26,6
<u>Poczucie kompetencji w polityce</u>				
Kompetentni	52,9	30,5	7,5	6,9
Częściowo kompetentni	42,2	34,5	9,6	9,3
Niekompetentni	37,2	32,2	6,7	17,8
<u>Poglądy polityczne</u>				
Lewicowe	44,7	23,3	17,5	14,6
Centrolewicowe	47,8	32,5	8,3	11,5
Centrowe	45,8	34,5	7,8	11,8
Centroprawicowe	41,6	43,8	7,3	7,3
Prawicowe	44,2	43,0	7,3	5,5
<u>Zainteresowanie wyborami</u>				
Zainteresowany	47,3	39,6	9,8	3,2
M mało zainteresowany	45,1	31,6	8,2	15,1
Nie zainteresowany	22,3	21,6	6,8	49,3
<u>Zainteresowanie w porównaniu z wyborami parlamentarnymi</u>				
Większe	46,7	40,5	8,3	4,5
Takie samo	45,3	32,9	9,2	12,6
Mniejsze	31,5	22,8	10,7	35,6
<u>Stopień zdecydowania na kogo głosować</u>				
Całkowicie zdecydowany	51,3	41,1	5,6	2,1
Prawie zdecydowany	48,3	41,7	6,6	3,3
Niezdecydowany	32,0	23,5	15,2	29,3
<u>Zachowania wyborcze</u>				
Będzie głosował	50,4	40,2	7,5	1,9
Jeszcze nie wiem	35,6	28,0	14,0	22,4
Nie wezmę udziału	7,6	7,6	2,2	82,6
<u>Etę zwycięży w wyborach</u>				
Mazowiecki	90,4	1,5	3,7	4,4
Wałęsa	18,3	66,3	5,5	8,0
Ktoś inny	7,7	2,6	76,9	12,8
Nie wiem	37,2	21,7	13,0	28,0